

Presentació

El present volum és la plasmació en lletra impresa del curs celebrat a la seu de l'Arxiu Històric de la Ciutat entre els mesos d'octubre de 2002 i febrer de 2003, amb el mateix títol que figura a la coberta. Consta de tretze aportacions individuals, corresponents a altres tantes conferències, més una síntesi i recapitulació que jo mateixa, com a directora del curs, en vaig fer com a cloenda.

La característica fonamental del curs és que està edificat a partir d'escrits coetanis, d'escrits en el sentit de textos narratius, de cultura literària, que van des de dietaris, cròniques, relacions i descripcions fins a novel·les i poesia; amb el contrapunt, és clar, de la informació servida per la documentació. No pretén aportar una percepció completa i sistemàtica de la ciutat i dels ciutadans barcelonins. Això requeriria un estudi d'unes dimensions que no haurien encaixat en un curs. Més aviat es tracta d'una sèrie de aproximacions a diversos aspectes concrets significatius amb l'esperança que, vistos en conjunt, ens aportin una percepció, no de com era la ciutat, sinó de com somniaven que fos.

Com el curs mateix, el volum és estructurat en quatre parts: la primera, *La ciutat i el poder*, pretén explicar la ciutat real segons els testimonis contemporanis, atenent als elements dominants de l'organització social, els estaments, els poders polítics i els eclesiàstics; *La ciutat i la festa* s'acosta ja a la ciutat ideal, a través de les transformacions efímeres que expressen els somnis de l'època, en ocasió de les entrades reials, dels certàmens literaris i de les festes populars; *La ciutat i els historiadors* continua aprofundint en la ciutat ideal, ja que es tracta de la reelaboració de la memòria col·lectiva; i, finalment, *La ciutat i els escriptors* aborda la literatura de ficció al servei de la societat real i ideal.

Agraeixo als directius de l'Arxiu Històric de la Ciutat de Barcelona que m'hagin proposat de coordinar un curs des d'una perspectiva una mica heterodoxa per als historiadors, almenys si tenim en compte els cursos ja organitzats. El punt de vista en qüestió és filològic. Cal justificar-ho? Considero que seria molt útil si les

dues disciplines –Història i Filologia– treballassin en comú en determinats aspectes. Un d'ells és el camp de la historiografia antiga, que comporta problemes de lectura, transcripció i puntuació, i sobretot de datació, que si no es tenen en compte poden donar lloc a interpretacions incorrectes. Ja és sabut que els historiadors del Renaixement –i això val fins al segle XVIII– continuaven composant les seves cròniques a base de copiar, sovint literalment, i cosir diverses fonts no pas sempre coetànies. L'estudi d'aquestes fonts i, si és el cas, la col·lació de les diverses versions existents del text en edicions crítiques, serveix precisament per establir aquest text i datar-lo en el seu conjunt i en les parts que el componen. A partir d'aquí es pot utilitzar amb una certa garantia. És clar que no tots els textos ofereixen tantes dificultats, com per exemple els dietaris o les relacions coetànies. Però també en aquests casos cal vigilar. D'altra banda, és evident que els filòlegs necessiten igualment l'assessorament dels historiadors per interpretar bé els textos i detectar-ne les possibles incongruències. Espero que la nostra aproximació hagi servit per atànçar posicions.

Eulàlia Duran